

شهروند چراداشتن خانسوادهای کسه از لحاظ فرهنگی رُسْديافُته برای حیات يک جامعه لازم و صروری اســت؟ مگر همه خانواده ها باید خود را در این زمينَهُ تقويت كنند؟ أن هــم دُر زماني كه خُيلُي از أنها » الحاظ اقتصادي دچار مشكلات متعدد هستند؟ اصلا . مگر اول نباید به فکر معیشت بود و بعد فرهنگ؟ مگر کمبودفرهنگی یکخانوادهچه آسیبهایی رامی تواند وارد کُند که حالابیاییم و در ارتباط با آن صحبت کنیم وبه خانوادمهاهشدار دهیم؟ اخیرااخباری منتشر شده ر. که نقش فقر فرهنگی را در داشتن کودکانی بامغز رشد نیافته برابر بانقش قدر تاقتصادی خانواده می داند. برخی سایتهای خبری در روزهای گذشته ادعا

كردندكهمغز ٨٠٠هزار كودكايراني (حدوديكچهارم كلُ كودكان ايرانى در اين سن هستند)ر شدنمى كنداو عامل این اتفاق هم سوء تغذیه این کودکان است. آنها این پرسش رامطرح کردند که آیا تا ۲۰سال آینده، یک چهارم جمعیت جــوان ایران عقبماندگی های ذهنی په ۱۹۱۶ تا ۱۳۰۰ تا کان کردن به این موضوع هم خواهند داشت؟ حتی فکر کردن به این موضوع هم دلهره آور است چه رسد به این که بدانیم این یک خطر رر رر . . به رسب بین بسته بین عصر واقعی است ۹۰ در صدر شده غزی انسانها، تا شش سالگی آنها شکل می گیرد. بنابراین اگر رشد مغزی کودکی در این سنین تکامل نیابد، او تا آخر عمر، با ذهُنی تکامُل نیافتهزندگی خواهد کرد.

این عقبماندگی ذهنی، نه فقط زندگی شخصی او که کل جامعه رامتاثر خواهد کرد: از زندگی خانوادگی و زناشویی و تربیت فرزندان گرفته تا آسیب های اقتصادی و بزههای اجتماعی. علت این عقبماندگی و رشد ر از کی در استان ساده است: «سوء تغذیه». در گزارش آمده بود بر آوردها حاکی از آن است که نیمی از این تعداد، بر اثر عواملی مانند بیماری و فقر فرهنگی در گیر ســوء تغذیهاند و نیمی دیگر از این کودکان زیر ششُ سال، فقط و فقط به این خاطر دچار سوءتغذیه و رشدناکامل مغزی هستند که در خانوادمهای تهیدست بهدنياآمدهأند.

" به طور کلی ۴ عامل اصلی در بروز سوء تغذیه کودکان نقش دارند که عبار تنداز فقر، نبود مُوادُغذایی در مُحل، ناآگاهی های تغذیدهای و ابتلابه بیماری ها همچنین برای بهبود تغذیه کودکان باید ۴ عامل اساسی شامل در آمد، دسترسی به غذا، فرهنگ و سیواد تغذیه ای و

به خدمات بهداشتی و کنترل بیماریها به

در آمدخانوار یکی از مهم ترین عوامل موثر در انتخاب ، خریدغذا است. از سوی دیگر وجود موادغذایی در منطقه و دسترسی خانوار به مواد غذایی، همچنین آگاهی و دانــش خانوار به خُصوصُ مـــادر که باتوجهبه باورهــا و عادت.هــای غذایی، مــواد مورد نیـــاز را با در نظر گرفتن قیمت و بودجهای که در دست س دارد، خریداری می کند و مطابق با سلیقه و آموخته هایش سفره خانواده راشکل می دهد، حایز اهمیت است.

گزارش ها حاکی از آن است که سوء تغذیه (به صورت کهوزنی، لاغری و کوتاه قدی) در کودکان زیر ۶سال با کُمبود ریزمُغذیها همراه است. کمبود ریزمغذیها با

را محکوم می کند کے عمری را با

, بی تکامل نیافتەبەت

ر یی دسی بادر با مرضمه فقرفرهنگی یافرهنگ فقر

هند به کموزنی مبتلاهستند.

در مناطق شرقی و جنوبی آفریقا که مکررابه قحطًى دچار مى شود، پيشرفت در زمينه رفع سوء تغذيه بسيار آهسته بوده است و ۲۹درصد از

در شــرق آســیا، چین از ســال ۱۹۹۰ به این سو هرساله به طور میانگین آمار کود کان زیر وزن طبیعی

. كودكان اين مناطق با سوءتغذيه روبه رو هم

نيمى از موار دسوء تغذيه عبول في متعدد لزحمليه اختلال درایران به جهت فقر فرهنگی خانوادههاست ونه ِشُـدُ جسـمی و تکامــل مغزی، کاهــش بهرههوشــی، کاهــش فُقر اقتصادی.نیمی از این کودکان به دلیل ناآگاهی قدرت یادگیـری، افتتحصیلی، افزایش مواردابتـلابه بیماریها و خانوادهها،درگیرسوءتغذیه هستندکهبایدآموزشهای یو کے استخوان، نہایتا با کاهش توانمندیهای ذهنی و جســمی افرادهمراهاست. ئستر دەاي از طريق س آموزشی،رسانههاوشبکه وزها، ماهها و سالهای این روراه العداد و سرایطی سیری کیده کان در شرایطی سیری میشود که نرسیدن مواد غذایی لازم به وجود کودکانه شان، آنها

تارايهشودتا ... كودكان به خاطرنا آگاهي ت. انوادههایشاندارای مغزهاى رشدنيافتهنباشند

قرارمی دهدوخلاصی از آن بسیار مشکل است. بروز فقر به آرامی از سطوح پایین جامعه آغاز و به سرعت بخش سطح وطبقه اجتماعي وفرهنكي خانوادهها، سطح تحصیلات، سطح پاییت و نازل منزلت اجتماعی خانواده، ناآگاهی اعضای خانواده به ویژه والدین از مسائل تربیتی، اخلاقی و آموزههای مذهبی، عدم همنوایی خانه این مناجارهای رسمی و حتی غیررسمی جامعه و هنجارشکنی اعضای خانــواده ازجمله مولفههایی هســـتند که در قالب فقر فرهنگی خانــواده در ایبجاد شوکهای روانی، روحی و جُســمی اعضای خانواده و کودکان اثر می گــنارد. خانوادههای مطلقه و کودکان طلاق را هم اگر به این مقوله بیفزاییم، آمار جدیدتری وُ دادههــای آماری بس

از فقــر اقتصادی و فرهنگی بهدســت می آیــد. دکتر ۱۰ م حلا عقــده دارد که «یرخی معتقدند، تأثیر سینُ فرجاد عقیدهُ دارد که «برخی مع فقر در زندگی مردم به اندازهای اُست کیه می توان فقرُ را بهُ صورت فرهنگ فقر تُعريسف کرد.اين امريک جُوامع است، اما به احتمال زیاد فرهنگ فقر در جُوامع سرمایه داری فردگرا که در آنها طبقه بندی اقتصادی و

اجتماعی وجوددارد، ظاهر می شود.» فقر، فرهنگ خاص خود را پدید مسی آورد و طرح معین را بسرای زندگی ایجادمی کند که به نسل های ۔ بیرر . رضار ہے ۔۔۔ متوالی منتقل میشود فقر متضمن قرض گرفتن از منابع رسمی و غیررسمی، به کاربردن پوشاک و وسایل

ت دوم منــازل، خانهُ هُايي با أسانش و أرامش أست. بهطور نســبی احتمال عضویــت ففرا در اتحادیههــای کار گــری، احــزاب سیاسی و... کمتر است، ایس ویژگی ها که از تجربه زندگی فقرا خاسته است عامل ایجاد مفهوم ر. «پاره فرهنگ فقر »است که بهطور عام برای توصیف زندگی فقرا به کار

در در زمــان تشــ اقتصادی ناشی از عوامل گوناگون، این استعداد بالقوه جامعه بشری به سرعت در اثر عوامل ایجاد کننده و تقویت کنندهاش بــروز می کند. اقشــار پایین جامعه را تحت تأثیر

وسيعى از اقشار متوسط را تحت تأثير قرار مي دهد. از آنجايي كه غالباعمده ترين شكل فقر اقتصادي است و بيماري ناشي از فقر و ضعف اقتصادي در همه ابعاد ... رگر سترده می شود، جبران عقب ماندگی اقتصادی بسیار شکل، وقت گیر، سرمایه بر و مستلزم دانش پیشرفته واحاطه دقيق برجامعه ومسائل ومشكلات أن است . بار دقیقی را جهـت ارزیابی و ر سنجش مناسب مى طلبدو در جهان سوم و كشورهاى

درحال پیشرفت به دلیل فقدان سرمایه کافی و علم و دانش مناسب، بررسی فقر مشکل تر می شود. در بخش خرد جامعه و خصوصا شخصیت افراد این فرهنگ تأثیر می گذارد. شُخص ُفقیر در جامعه، مسائل، مشکلات و ساسیتهای ویژه خود را دارد و واکنشهای خاصی رالرایه می دهد، در محیطی که فقر گسترده می شود و بیماری های روانی، اعتیاد، طلاق، کودکان خیابانی،

مقوله فراموش نكرد است که طی آن، تنّهاٌ ۵۸هزار کودک تُحتپُوْششُ قرار گرفتند با این حال، گزارش بعدی سازمانملل حاکی از بهبود نسبی در کشور و قرار گرفتن ایران در میان کشورهای باشیوع متوسط سوء تغذیه بود. در این طرح، کارشناسان و پزشکان وزارت بهداشت

خودکشی و سرقت و قتل و مرگومیر افزون می شود.

حود علی و سرے و سر مرکز کر اور سرکز کے کہ حالا اما کودکان عقبافتادہ ذھنسی را ھم باید در این

کودکان در گیر سوء تغذیه راشناسایی و به کمیته امداد معرفی می کنند. کمیته امدادنیز بعد از بررسی وضع مالی خانواده ها، به سرپرستان این کودکان، کارت بانکی ویژه و کدداری می دهد که صرفا برای خرید در فروشگاه های موادغذایی محل اقامت تعریف شدهاند. ر/ شبکهبانکی نیز در این پروژه دخیل است تاسال گذشته این رقم، ماهانه ۶۰ هزار تومان بودولی امسال قرار است ه ۷۰هزار تومان برسد. بعداز ارایه این کارت بانکی، هم ه مادر کودک درباره نحوه تغذیه فرزندش آموزش داده میشود و هم مجددا پایش رشد کودکان در خانههای ی بهداشت ادامه می یابد تا مشخص شُود که واقعا کارت خرید برای تغذیه فرزند به کار رفته است. نمودارهای رشّد، نشـاندهنده وضع تغذّیه کودک و تفاوت آن با دوره قبل از کارت تغذیه است.

اما آنچنان که اشاره شدنیمی از مواردسوء تغذیه امانچتان ده اشساره شدنیمی ز مواردسونغدیه در ایسران به جهت فقر فرهنگی خانوادههاست و نصف اسادی نیمی از ایس کودکان بددلیا ناآگاهی خانوادههاد رگیر سروتغذیه هستند که باید آموزشهای گستردهای از طریق سیستم آموزشی، رسانهها و شبکه بهداشت ارایه شودتا کودکان بهخاطر رسانهها و شبکه بهداشت ارایه شودتا کودکان بهخاطر نُاآگاهی خَانُوادههایشان دارای مَغزهای رشد نیافته

مفهوم فقر؛ فقر قابلیتیی. او تأکید می کند که در ادبیات جدید توسعه، فقیر به کسی گفته می شود که از قدرت انتخاب کمتر و محدود تری در زندگی

فقير به شكل ساده و در معنـــاى جديد

-دچاربیسوادی و تبعیضهای جنسیتی است وتغذيه سالم دسترسى ندارد ر - نمی تواند از لـنت مطالعه بهرممند باشـد و علاومبر نگرانـی از نداری، نگرانیهـای بهمراتب

بزرگتری همچون ترس از آینده بااو همراه است. - این فرد شاید پول و در آمد کافی هم داشته

باشداما از حضور در فعالیتهای اجتماعی شرم

. داردیاعرصهٔ مشار کت اجتماعی براو تنگ است. اگرچه در آمد پایین، یکی از اضلاع فقر قابلیتی

محسوب می شــود اما هرگز گویای همه ابعاد آن نیســت. داشــتن در آمد، رافع همه نیازها نیست.

چیرهشدن بر نارساییهای زندگی پیچیده امروز بر ر ر یک کر یک صرفابادرآمدبیشترممکننیستچهبساباداشتن پولنتواندایننیازهارابرطرف کند. دُولتُهاو سَاختارهای اقتصادی و سیاسی که برای نجات شهروندان خوداز چنگال فقر، توجه

و تمرکز خود را بر افزایش سطح در آمدی مردم

و سار عر خود ربر طریقین سست عربسی مرحم معطوف کردهاند، کار اساســی به پیش نبردهاند چراکه زمینه تولید فقر را نشانه نرفتهاند. چهبسا

کُشُورهای نفتی که توانستهاند بر فقر درآمدی عموماقشار غلبه کننداما فقر قابلیتی همچنان

سایه سیاه خود را بر سپهر جامعه و زندگی مردم

--شُهروندی که حق اظهار نظر ندار د، فقیر است.

-كسى كه قادر به دفاع از حق خود نيست، فقير

- شهروندی که از دسترسیی آزاد به اطلاعات

رر ۱۰ شهروندی که بهدلیل جنسیت خوداز حقوق

برابراحتماعی محروم می ماند، فقیراست. و اما عریان ترین جلوه «فقر قابلیتی» این است

كه فرزنداني كه در طبقه محروم جامعه متولد

فقرقابليتي خانواده وراهچاره

کسے است که

دیدگاه سنتی به فقر اصولا آن را بر مبنای «عدم کفایت در آمدی» فـرد یا خانوار مورد بررسـی و تحلیل قرار می دهد به صورتی کـه برای خانوار با تعداد افراد مشخص یک حداقل میــزان درآمد را جهت تأمين حداقل نيازهاي معيشت أنان درآمدشان از این میزان کمتر بوده، فقیر محسوب ر می شـوند. این نگرش، فقر را براسـاس سـطوح مختلف عدم کفایــت در آمدجهت تأمین حداقل كالرى موردنيساز روزانه، عدم كفايت در آمد جهت تأمین حداقہ ل نیازهای معیشتی و همچنین عدم کفایت درآمد در حد متوسط درآمد سرانه در جامعه به ترتیب به «فقر شدید»، «فقر مطلق» و . «فقرنسبی»طبقهبندیمیکند.

از این رو نگرشی که فقر و محرومیت افراد را ممنز له عدم برخور داری از در آمد کافی می دانست، . برقراری هر گونه نظام رفاهی بهخصوص در حوزه تأمین اجتماعی را در پیوند بـــا تأمین صرف این حداقل هاتصورمی کرد. درحالی کـه در رویکـردی جامع تـر بـه فقر تحتعنوان «رویکرد قابلیتی» کـه در اوایل دهه

۱۹۸۰ توسط آمارتیا سین (Amartya Sen) -برنده جایزه نوبسل اقتصاد سیال ۱۹۹۸ - مطرح شُـد، فقرَّ بهمُنزله محرومیـت از قابلیت درنظُر گرفته میشود. در این معنا ملاک تشخیص فقر و مُحرومیت، دستیابی به کار کردهایی در زندگی اُست که برای افراد مطلوب و ارزشمند اُست. ازجمله این کار کردها تغذیه کافی، برخورداری از خُدمات بهداشتی، دسترسی به آموزشُ وپُرورُش، مشار کت در تصمیمات گروهی و ... است. مجموع این کار کردها قابلیت افراد را تشکیل می دهند. ... هدف رویکرد قابلیتی به فقــُر، انکار در آمد پایین بهعنوان یکی از عوامل دخیل در فقر نیست، بلکه این رویکرد بدین موضوع می پردازد که صرف برخورداری از درآمد کافی و متعارف جهت تأمین مایحتاج زندگی نمی تواند تعیین کننده ے۔ عدم محرومیت افراد تلقی شــود، بلکه توانایی یا عدم توانایــی تبدیل این درآمد به قابلیت اســت

که می تواند محرومیت یا عدم محرومیت افراد را مرتضى نظرى، پژوهشگر آموزشوپرورش

گزارش یونیسف درموردخطر گرسنگی درمیان کودکان جهان

نندوق کودکان سازمانملل متحد (یونیسف) می گوید در هر دقیقه، ۱۰ کودک در جهان بهدلیل ی رید نرســیدن موادغذایی کافــی به آنها جان خــود را از دســت میدهند. یونیســف می گوید، یک-چهارم از -کودکان زیر پنجسال در کشورهای در حال توسعه به

ریرے این سازمان هشدار میدهد که جهان نتوانسته مشكل سوء تغذيه كودكان راحل كند

مسخل سوء معدیه دود نان راحل نشد. یونیسف می گوید به رغم طرحهای متعدد برای رفع این مشکل شسمار کودکان زیر پنجسال که به دلیل کمبوده موادغذایی به کهپورتی مبتلا هستند از سال ۱۹۹۰ تاکنون فرقی نکرده است. بنابر گزارش تازه صندوق کودکّان سازمان ُملل، نیمی از کودکان مبتلا به سوءتغذیه در جهان، در جنوب آسیا زندگی می کنند. این گزارش همچنین می گوید، تغذیه ناکافی عامل مرگ ۵میلیون و ۶۰۰هزار کودک در

ی یکی از اهداف سازمان ملل متحد برای هزاره جدید (Millennium Development Goals)، پاکسازی جهان از فقر مفرط تا سال ۲۰۱۵ میلادی ساندن تعداد كودكان مبتلا به كموزني ت همین تاریخاست.

همین باریع است. اما یونیسف هشدار می دهد که جهان برای رسیدن به این هدف هنوز گابههای موفقی برنداشته است. در کل، ۲۷درصد از کسودکان زیر پنجسال در کشورهای درحال توسعه (۱۴۶ میلیون) غذای کافی برای خوردن ندارند

در سال ۱۹۹۰این آمار ۳۲درصد بود نیمی از کودکان که زیر وزن طبیعی هس سا، بنسگلادش، هند و پاکسستان زندگی

پایین تریسن آمار مربوط به سموء تغذیه و کموزنی پ…ان کــودکان کشــورهای درحــال توسـعه در اروپای شُرقی و مرکزی و کَشُـورهای مُسـتقلُ مشــتر کالمنافع دیده میشـود الگــوی کموزنی در میان کودکان کشورهای صنعتی و پیشرفته یک دست نیست. مثلا نوزادانی که وزنشان کمتر از حد طبیعی است معمولا در خانوادههای بسیار فقیر و همچنین اقلیتهای قُومی متولدمی شوند. ت**قویت غذا**

صویف عده ویتامینها و مواد معدنی در رشد کودک نقشی حیاتی دارند و هر گونه کمبود آنها، خطر ابتلا به بیماریها را افزایش میدهد مشلا، کمبود «ید» در پختوپــز خانگی باعث میشــود که هر ســاله ۳۷میلیــون نوزاد بــا احتمــال اختــلال در قدرت فراگیری ویه و باشند.

---وءتغذیه میان کودکان شده است. توزیع کیسول ویتامین A و تقویت موادغذایی با مواد معدنی آهن و یدازجمله روشهای آسانی است که می تواند در غییر این وضع بسیار مفید باشد.

دولتهای جهان میخواهد تا موضوع تغذیه کودکان را در مرکز سیاستهای ملی و برنامهریزیهای بودجه خود قرار دهنامد؛ همچنین اطلاعات و منابع

دود ۱۵ن در احتیار حانوادهها قرار دهند. یونیسـف در گزارش تازه خود می گوید، دولتها باید بهویـژه تأکید خــود را بر دوســال اول زندگی کودک قرارداده و در مورد فواید تغذیه از شــیر مادر

کودکان خانوادههای فقیر واژگان کمتری میشناسند!

کودکان فقیری که هر روز کتابی برایشان خوانده میشود و بهطور مرتب به کتابخانه میروند، در کودکانی که در خانوادههای فقیر به دنیا می آیند، بهدلایل گوناگون،هنگام ورودبه مدرسه،نسبت به همسالان دیگرخود، توانایی های آموزشی کمتری دارند و به همین دلیل در طول سال تحصیلی با مقايسه باكودكان خانوادههاى متوسط و ثروتمند تفاوت كمترى دارد. نعوت تمتری درد. بنیاد ســـاتن، پس از انتشار نتایج این پژوهش، از دولت انگلســـتان خواســـته تا از تصمیم خود جهت افزایــش برنامههــای آموزشــی رایگان مشكلات آموزشي بيشترى روبه روخواهندبود. بنیاد ساتن (Sutton Trust) که این پژوهش راانجام داده یکی از دلایل جاماندن کودکان ر خانوادههای فقیر از دیگران رایی سوادی یا کم سوادی پدر و مادرها در ایس خانوادهها می داند. افزون بر ایسن، کودکان این پدر و مادرها، ساعت خواب و بیسداری و برنامه منظمی بسرای زندگی

نتایے یے پژوهش جدید روی ۱۲هـزار و

۷۰ ُکودک۵ســاله بریتانیایی، نشــان میدهد

دارند و در بسیاری از موارد تنها با پدر یا مادر خود زندگیمی کنند. می ----4این تفاوتها و جاماندگی کودکان فقیر از همسالانشان حتّی پیش از این که به سن مدرسه برســند، خواندن روزانه و منظم بــرای کودکان،

بها می همیه کیودکان ۳ و ۴ سیاله کشیور از و به جای آن، ۲۵ ساعت در هفته برای کودکانی کُــه در اثر فقر خانواده از رشُــد تواناً یی های خود بازمیمانند، برنامههای آموزشی رایگان تدارک ببینند. این بنیاُد همچنین از ُدولتُ خُواسته است تابرای پدران و مــادران این کودکان کلاسهای موزشی برگزار کند تا نسبت به رشد توانایی های فی زندانشان حساست شوند

مىتواند فاصلەها راكمتر كند نتايج اين پژوهش

ـان میدهد، توانایی خواندن و دایــره واژگان

آموزش

ِ این کشور را به میزان ۶/۷درصد کاهش داده است اماً کشورهای دیگر در این منطقه پیشرفت چندانی

فقط دو منطقه در جهان - منطقه أمريكاي لاتين و کارائیب با ۷درصد کسودک مبتلا به کهوزنی و منطقه شرق آسیا و اقیانوسیه با ۱۵درصد سوء تغذیه در میان کودکان – پیشرفت خوبی در به ٔ «اهداف توسعه هزاره سوم» (M.D.G) داشتهاند.